

Universiteit
Utrecht

Utrechts
Universiteitsfonds

Illuster

April 2023

KLIMAATCRISIS

Een beter milieu begint bij ~~je~~zelf *reflectie*

Walter Immerzeel

Bestudeert de Himalaya

**Met drifters op
zoek naar plastic**

Wetenschap op de rand van het ravijn

Als ik 10 jaar geleden aan wetenschappers vroeg waarom ze zich niet publiekelijk lieten horen over de klimaatcrisis, dan was het antwoord meestal “ik wil geen activist zijn.” Ze vertelden ook dat het schadelijk was voor hun wetenschappelijke carrière. Mijn wedervraag was “waarom is het eng of activistisch om te zeggen dat je je zorgen maakt, op basis van jouw wetenschappelijke kennis?” Inmiddels is dat ten dele wel gekeerd. Er zijn veel topwetenschappers wereldwijd die zich uitspreken over het gevaar van ontwrichtende klimaatverandering en sommige hebben zich aangesloten bij bewegingen zoals Extinction Rebellion. Ik denk dat iedereen met verstand van zaken en ook de universiteit als instituut zich uit moet spreken en grote zorgen moet uiten. Dit kan naast het werk aan oplossingen. De druk om te veranderen zal verder moeten toenemen, want het politieke systeem en de overheid met haar wetten en regels is extreem traag en inert. Vaak wordt dat alleen doorbroken door een ramp. Na de Watersnoodramp in 1953 kwamen de deltawerken.

Afgelopen jaar legden we binnen een jaar een LNG-terminal neer in Groningen voor vloeibaar aardgas uit het buitenland, terwijl normaal alleen de vergunverlening al 6 tot 8 jaar kost. Dat soort snelheid hebben we ook nodig bij het aanpakken van klimaatverandering. Nu. Op basis van de wetenschap en niet pas na een reeks rampen.

Marjan Minnesma

Directeur *Stichting Urgenda*

Ze werd in 2016 uitgeroepen tot eerste alumnus van het jaar en is juryvoorzitter van dit jaar.

25 Sharing Days: de week van ontmoeting en inspiratie voor alumni

Colofon

Illuster is een uitgave van de Universiteit Utrecht en het Utrechts Universiteitsfonds. Het blad verschijnt twee keer per jaar en wordt toegezonden aan alumni van de Universiteit Utrecht.

Hoofdredactie a.i. Armand Heijnen **Eindredactie** Armand Heijnen en Ulrike Schmidt (www.MeanderMedia.nl) **Redactie** Xander Bronkhorst, Joost Dankers, Stephanie Helfferich, Hanneke Olivier, Maarten Post, Ulrike Schmidt **Met bijdragen van** Bram van Duinen (Utrecht Young Academy), Femke Goudbeek (Pathways to Sustainability), Hélène Ruys (Alumni Office), Séverine van Tuyll van Serooskerken (Universitair Programma Duurzaamheid) **Concept en vormgeving** FELT creative agency **Vertaling** Metamorfose Vertalingen **Druk** Canon **ISSN 1338-4703** 27e jaargang #92 © Universiteit Utrecht. Overname van artikelen met bronvermelding is toegestaan.

Adreswijziging? Laat het ons weten via alumni@uu.nl. Je kunt via deze weg ook je e-mailadres doorgeven.

Volg ons op Facebook: Alumni Universiteit Utrecht, **LinkedIn:** Utrecht University en **Instagram en Twitter:** @AlumniUU.

Inhoud

20

Reflectie en/of actie

18

*“Taoïsme – weg
naar wijsheid.
Dat vond ik als
kind al
nastrevens-
waardig.”*

Carolijn Terwindt
Mensenrechtenactivist
en kunstenaar

14

De knop moet om ...

28

Op jacht naar waterstof- recepten

- 4 Het grote plaatje
- 6 Benoemingen
- 7 Kort
- 8 Mogelijk maken
- 10 Dubbelinterview
- 17 Bericht uit ... de Himalaya
- 26 Blijven ontwikkelen
- 30 Afgestudeerd! En nu ...
- 32 Toen/Nu
- 34 Tips
- 36 Tim illustreert

Het grote plaatje

tekst O. Sulpis, P. Agrawal,
M. Wolthers et al, gebaseerd
op *Aragonite dissolution protects
calcite at the seafloor*. Nat
Commun 13, 1104 (2022)

beeld Alexander Semenov/
Science Photo Library

KANARIES IN DE KOLENMIJN

Zeevlinders, de onbezongen helden in de klimaatcrisis

In de open oceaan, ver van de kust, leven heel bijzondere wezentjes. De zeevlinders. Deze piepkleine diertjes dragen een schelp die ze maken van het mineraal aragoniet.

Onderzoekers Olivier Sulpis, Jack Middelburg en Mariette Wolthers van de Universiteit Utrecht en hun collega's van de Universiteit de Liège, University of Lincoln en University of Leeds bestudeerden het ontbindingsproces van aragoniet en calciet. Calciet is een ander mineraal dat organismen zoals mosselen en oesters gebruiken om hun schelp op te bouwen. Ze waren verbaasd dat ze overal op de zeebodem calciet aantroffen, maar heel weinig aragoniet, terwijl recente studies aantonen dat zeevlinders aan het oppervlak van de oceaan enorme hoeveelheden aragoniet produceren. Wat blijkt?

De schelp van de zeevlinder is zeer gevoelig voor klimaatverandering. Als de CO_2 in de atmosfeer toeneemt, verzuren de oceanen. De schelp van de zeevlinder incasseert de eerste klap. Door de verzuring lost het aragoniet waarvan de schelp gemaakt is gemakkelijker op dan calciet.

Wanneer aragoniet oplost, compenseert het gedeeltelijk de verzuring van de oceaan. Dit wordt een buffereffect genoemd. Dit betekent dat dit mineraal, en dus de zeevlinder, een zeer belangrijke rol speelt bij het reguleren van de zuurgraad van de oceanen, en daarmee CO_2 -opname en het klimaat.

Zeevlinders worden daarom ook wel gezien als de kanarie in de kolenmijn; zij attenderen ons op toenemende verzuring. Want door de verzuring van de oceanen maakt de zeevlinder dunere schelpen en kunnen zij in aantal afnemen.

Benoemingen

De Universiteit Utrecht is trots op haar afgestudeerden. Alumni zijn een belangrijk deel van de academische gemeenschap. Waar zijn zij allemaal actief? Illuster doet een greep uit opvallende benoemingen van het afgelopen halfjaar.

Roeland van der Rijst
Doctoraal Natuur- & Sterrenkunde en Wetenschapsfilosofie (2003)

is benoemd tot hoogleraar onderwijswetenschappen in Leiden.

Naomi Mestrum
Arabische, Nieuwperzische en Turkse talen en cultuur

is m.i.v. 1 januari 2023 benoemd tot directeur van CIDI, het Centrum voor Informatie en Documentatie Israël.

Jolien Roos-Hesselink
Doctoraal Geneeskunde (1985)

is benoemd tot Directeur-Bestuurder van de Dutch CardioVascular Alliance.

Aris Prins
Doctoraal Farmacie (2003)

is herbenoemd tot voorzitter van de KNMP, de landelijke apothekersorganisatie.

Arne van Hout
Doctoraal Nederlands Recht (1998); doctoraal Milieukunde (1999)

is benoemd tot Directeur-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat bij het ministerie van BZK.

Arian Steenbruggen
Doctoraal Geochemie (1994); promotie Aardwetenschappen (1999)

is benoemd als lid van het College van Bestuur van Fontys Hogeschool, met de portefeuille Onderwijs en Onderzoek.

Ruud Sondag
Doctoraal Rechtsgeleerdheid (1986)

is benoemd tot CEO a.i. van de Schiphol Group.

Lonneke Ijsseldijk
Doctoraal Environmental Biology (2017), promotie Environmental Biology (2021)

is één van de winnaars van de Stairway to Impact Award.

Piet Hein Buiting
Doctoraal Geneeskunde (1985); doctoraal Geschiedenis (1989)

is per 1 januari 2023 benoemd tot voorzitter van de Federatie Medisch Specialisten.

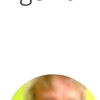
Wilma ten Wolde
Doctoraal Muziekwetenschappen

heeft met haar Nationaal Vrouwen Jeugdkoor de Concertgebouw 'Young Talent Award' gewonnen.

Mirjam Bikker
Doctoraal Nederlands Recht (2008)

is benoemd tot fractievoorzitter van de ChristenUnie in de Tweede Kamer.

Maarten van Aalst
Doctoraal Sterrenkunde (1998) en promotie Natuur en Sterrenkunde (2005)

is de nieuwe hoofddirecteur van het KNMI.

Niko Wanders
PhD fysische geografie (2015)

ontving, samen met vijf andere Utrechtse universitaire medewerkers, een European Research Council Starting Grant van 1,5 miljoen euro voor onderzoek.

Het 'MultyDry project' van hydroloog Niko Wanders

De laatste decennia komen meerjarige droogtes steeds vaker voor. Dit fenomeen zien we over de hele wereld, bijvoorbeeld in Chili, Zuid-Afrika, Californië, maar ook uit Nederland. De droogtes hebben negatieve gevolgen voor onder andere landbouw, drinkwater, energievoorziening en ecosystemen. Bij meerjarige droogtes duurt het decennia om deze effecten terug te draaien. Toch komen ze steeds vaker voor en duren ze langer.

Lange droogteperiodes verschillen fundamenteel van 'normale' droogteperiodes. Het MultiDry project waarvoor universitair docent Wanders zijn ERC-grant ontving, wil de complexiteit achter meerjarige droogtes uitpluizen en de oorzaken en interacties met vegetatie, grondwatersystemen en watergebruik door mensen in kaart brengen. De resultaten uit dit onderzoek worden gepresenteerd aan beleidsmakers en watermanagers wereldwijd, zodat zij voorbereid kunnen zijn op toekomstige droogtes en de gevolgen kunnen beperken.

Ook 'benoemd' worden?

Geef je benoeming door via alumni@uu.nl. Wie weet zie je jezelf terug in de volgende Illuster.

Kort

PATHWAYS TO SUSTAINABILITY

Eredoctoraten

Prof.dr. Corinne Le Quéré (University of East Anglia, UK) —rechts op de foto— en prof.dr. Sonia Seneviratne (ETHZ Zurich, Zwitserland) ontvingen tijdens de viering van de verjaardag van de universiteit (de Dies, op 26 maart) een ere-doctoraat. Beide zijn voorgedragen door het strategisch onderzoeksthema Pathways to Sustainability. Le Quéré is specialist op gebied van atmosferisch en oceanografisch onderzoek en heeft belangrijk bijgedragen aan IPCC. Seneviratne is klimaatwetenschapper en doet vooral onderzoek naar de vraag wat de rol van mensen is bij klimaatveranderingen zoals hittedes en droogtes. Ook zij is actief in IPCC.

STUURGROEP

Onderzoek slavernijverleden

Het College van Bestuur heeft een stuurgroep ingesteld die de banden van de universiteit met de slavernij zichtbaar gaat maken. Verschillende faculteiten doen al onderzoek naar die banden; de stuurgroep gaat dat onderzoek verbinden en krijgt voor dit jaar daarvoor een budget van 75.000 euro.

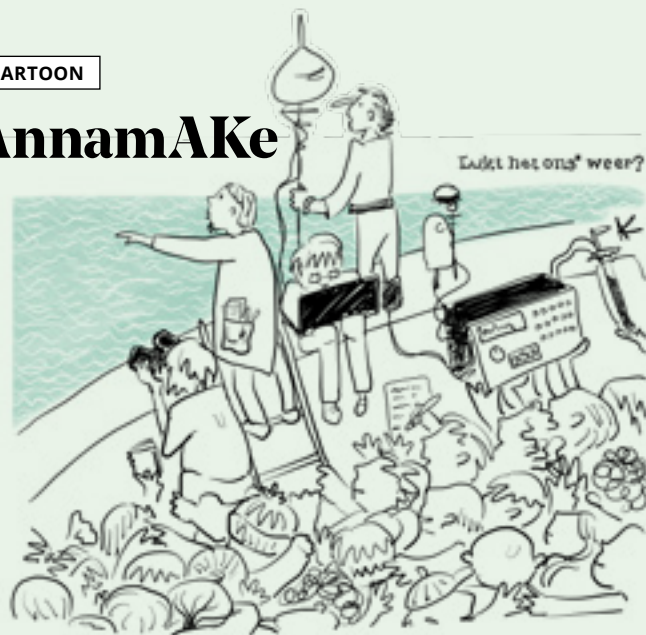
LESMATERIAAL

Project TerInfo wint Vertrouwensprijs

De Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen (KHMW) heeft begin dit jaar het project 'TerInfo' van de Utrechtse geschiedenishoogleraar Beatrice de Graaf uitgeroepen tot winnaar van de Brouwer Vertrouwensprijs ter waarde van €100.000. De prijs is bedoeld voor een maatschappelijke initiatief dat het onderlinge vertrouwen in de Nederlandse samenleving versterkt. TerInfo is een project om scholen te helpen bij het bespreekbaar maken van terrorisme en politiek geweld om zo bij te dragen aan de weerbaarheid van leerlingen. Het lesmateriaal van TerInfo is gratis beschikbaar voor alle docenten in het primair en voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. De jury is onder de indruk van de kwaliteit van het lesmateriaal en de snelheid waarmee wordt ingespeeld op de actualiteit.

CARTOON

AnnamAke

* 1953: Colijnsplaat blijft gespaard doordat de dorpsbewoners gezamenlijk de vloedplankentegenhouden. Vanaf de dijk waarschuwt de schoolmeester voor aankomende golven.

Kennis vergaren om efficiënte beach-cleanups te organiseren

Prof. dr. Erik van Sebille

studeerde in Utrecht oceanografie en volgde een post-graduate aan Imperial College London. Hij werkte als docent aan de University of Miami (USA) en in Sydney (Australië). In 2021 werd hij in Utrecht hoogleraar oceanografie en *public engagement*.

E“Als we het plasticprobleem zo efficiënt mogelijk willen aanpakken, dan moeten we plastic zo snel mogelijk uit de oceaan halen. Het zou natuurlijk nog beter zijn om te voorkomen dat het er in komt, maar er zal realistisch gezien altijd plastic de oceaan in gaan”, vertelt Erik van Sebille over de belangrijkste les uit vijf jaar onderzoek naar plastic in de oceaan. Van Sebille onderzoekt hoe ‘dingen’ — plankton, vissen, maar vooral plastic — meegenomen worden door de oceaanstromen. Hiervoor hebben hij en zijn team een computermodel ontwikkeld dat het traject van virtuele plasticdeeltjes kan simuleren, om zo de oorsprong of de uiteindelijke aanspoelplaats van plastic in de oceaan te vinden.

Noord- en Waddenzee

Met die kennis kan vervolgens iets aan het plasticprobleem gedaan worden.

“De stranden zijn de meest effectieve plek om het plastic op te ruimen. Het plastic op de stranden is makkelijk bereikbaar, en het plastic is nog groot.” Daarna fragmenteert plastic van een groot stuk macroplastic tot steeds kleinere stukjes, die daardoor steeds moeilijker op te ruimen zijn. De meeste fragmentatie vindt plaats op de stranden. Soms wordt het plastic uiteindelijk zelfs zo klein dat het met het blote oog niet meer zichtbaar is, zogenaamd nanoplastic. Dan wordt opruimen bijna onmogelijk.

Het opruimen van stranden is dus een goed idee om iets aan het plastic in de oceaan te doen. Maar hoe doe je dat dan het meest effectief? “Je kan gewoon naar het strand gaan op een mooie dag, en beginnen. Maar om dit op een grote schaal efficiënt te doen, moeten we kunnen aangeven waar en wanneer er het meeste plastic op de stranden ligt. Dan kan het daar opgeruimd worden.”

Dr. Siren Rühls

is fysisch oceanograaf en werkt sinds januari 2022 als postdoc in de onderzoeksgroep van Erik van Sebille. Hiervoor studeerde en promoveerde ze aan de Universiteit van Kiel, in Duitsland.

Van Sebille ontwikkelde in de afgelopen jaren samen met Stefanie Ypma en de *Galapagos Conservation Trust* al zo'n voorspel-tool voor de Galapagos-eilanden, een uniek en kwetsbaar ecosysteem waarvoor plastic een groot gevaar is. Nu wil hij hetzelfde ook dichterbij huis doen, voor de Noord- en Waddenzee. Siren Rühls, postdoc in de onderzoeksgroep van Van Sebille, gaat dit onderzoek uitvoeren en kan verder bouwen op de ervaring uit de Galapagos. Rühls: "De Galapagos-tool is een *proof of concept* voor onze methode om de

meest effectieve opruimlocaties voor plastic te vinden. Voor de Wadden- en Noordzee gaan we meer informatie over de regionale oceaandynamica meenemen, zoals getijden en het droogvallen van de Waddenzee."

Drifters

Het is cruciaal dat de output van het model 'in de echte wereld' gevalideerd wordt, vertelt Rühls. Daarvoor zijn drifters nodig: herbruikbare, drijvende boeien ter grootte van een frisbee, met ingebouwde GPS. Omdat de drifters worden meegenomen door precies dezelfde zeestromingen als het plastic, geven deze locatiedata waardevolle informatie om de output van het model te kunnen controleren.

Het Utrechts Universiteitsfonds is een fondswervingsactie gestart om Van Sebille en Rühls te helpen om deze drifters te financieren. Met het streefbedrag van €25.000, kunnen zo'n veertig tot vijftig drifters gekocht worden, genoeg om de variaties in de stromingen in kaart te brengen. Dat is niet alleen nuttig, maar ook leuk, zegt Van Sebille: "Mensen kunnen de drifters ook live volgen op een website, en ze kunnen ze zelfs een eigen drifter een naam geven. Je kan straks dus live zien wat er gebeurt met de stromingen in de Noord- en Waddenzee." «

Help ook mee!

Je kunt zelf ook bijdragen aan onderzoek naar een plasticvrije Noord- en Waddenzee. Het project van Erik van Sebille is een van de geefdoelen van de jaarlijkse Doorgeef-campagne van het Utrechts Universiteitsfonds. Kijk op uu.nl/doorgeven of doneer direct via de QR-code:

Je eigen drifter adopteren kan vanaf €500,-.
Meer weten? c.a.vandebeek@uu.nl

VERSCHIL MAKEN

Nalaten voor een betere toekomst

Onderwijs en onderzoek aan de Universiteit Utrecht helpen de mensheid vooruit. Door na te laten aan de wetenschap kunnen nieuwe generaties studenten en onderzoekers zich ontwikkelen, om zo op hun beurt een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving.

Ook ú kunt na uw leven bijdragen aan een betere toekomst. Voor de universiteit zijn schenkingen van alumni om studenten te stimuleren bij hun ontwikkeling en wetenschappers de kans te geven grensverleggend onderzoek te doen heel belangrijk. Als u (een deel van) uw nalatenschap bestemt voor de wetenschap, helpt dat mee aan het oplossen van maatschappelijke problemen en een betere wereld voor iedereen. Elke gift helpt, groot en klein, en daarmee laat u iets duurzaam achter voor toekomstige generaties.

Een legaat of erfdeel aan de universiteit kan voor uiteenlopende doeleinden ingezet worden, zoals het bevorderen van (specifiek) wetenschappelijk onderzoek en beurzen voor studenten. Maar ook voor het Universiteitsmuseum of de Botanische Tuinen kan uw nalatenschap een groot verschil maken.

Meer weten over de mogelijkheden, neem dan contact op met Robbert Jan Feunekes (r.j.feunekes@uu.nl, 06-44225014)

Geke Poolen (25) doet onderzoek naar de inzet van kunstmatige intelligentie bij het voorspellen van terugkerende trombose. Dit doet zij mede dankzij de nalatenschap van alumna

geneeskunde Annie van Leerzem (1933-2018) www.uu.nl/organisatie/doneren/van-leerzem-fonds

A man and a woman are standing on a wooden pier or boardwalk next to a canal. The woman, on the left, has curly brown hair and wears glasses, a black turtleneck, and a long, patterned grey and black coat. The man, on the right, has dark hair and glasses, and wears a light blue button-down shirt, a dark green jacket, and khaki pants. In the background, there's a canal with a small boat, trees, and a city skyline under a cloudy sky.

WATERKWESTIES

De juridische kant van water

Hoe belangrijk is de zee in duurzaamheidsvraagstukken? Hoe voorkom je rivieroverstromingen? En wat als waterkwaliteitsnormen niet worden gehaald? **Seline Trevisanut** en **Herman Kasper Gilissen** buigen zich dagelijks over deze en meer 'waterkwesties'. Ieder vanuit een ander expertisegebied, maar met dezelfde overkoepelende vraag: welke rol speelt het recht?

tekst **Hanneke Olivier**
beeld **Bas van Hattum**

Op zee gelden geen regels. Toch? Het is een misvatting die Seline Trevisanut, hoogleraar internationaal recht en duurzaamheid, regelmatig tegenkomt. “Het eeuwenoude beeld van een woeste zee vol piraten waar mensen kunnen doen wat ze willen, is hardnekkig. Maar de zeeën vormen juist een sterk gereguleerde ruimte. En dat is mijn vakgebied: duurzaamheid en *governance* van de oceanen.

“Wat mij zo fascineert aan de zee is het gemeenschappelijke. De oceanen zijn onderling met elkaar verbonden en we zijn er allemaal van afhankelijk. Ze vormen de longen van de planeet; we hebben ze nodig om te ademen, nodig voor biodiversiteit, voor voedsel. Niet verwonderlijk dus dat het net zo belangrijk als complex is om een sterk internationaal bestuursstelsel te organiseren.”

‘Dit gaat mis’

Het is 1995 en Herman Kasper Gilissen rijdt met zijn moeder over de dijk langs de Nederrijn. Het water klotst bijna over de rand. De twaalfjarige Herman Kasper kijkt er met grote ogen naar en denkt: ‘dit gaat mis’. Thuis hoort hij over grootschalige

evacuaties in het rivierengebied en hij is diep onder de indruk. Dusdanig dat hij er later zijn vakgebied van maakt; hij wordt universitair hoofddocent omgevingsrecht: “Waar Seline focust op duurzaamheid en oceanen en werkt vanuit internationaal rechtsperspectief, richt ik mij op nationale watersystemen: rivieren, sloten, beken, dijken, overloop- en bergingsgebieden. En daarbinnen houd ik me onder meer bezig met waterkwaliteit, bescherming tegen overstroming en effecten van verdroging.”

Bij water denken mensen vaak niet meteen aan de juridische kant. Maar er gaat een enorme juridische wereld achter schuil. Er spelen veel verschillende organisatorische-, maatschappelijke-, economische- en natuurbelangen. “Eén van de belangrijke thema’s is waterkwaliteit”, vervolgt **Herman Kasper**. “In 2027 moet ons land de normen uit de Kaderrichtlijn Water hebben behaald, maar dat gaan we niet redden. Wie is daar verantwoordelijk voor? Er is geen eenduidig antwoord op te geven. Deels heeft Nederland zitten aanmodderen door alle mogelijke uitzonderingen te benutten om maar niet te hoeven snijden in grote vervuilers als de landbouw. Maar niet alleen de overheid draagt verantwoordelijkheid, ook de markt, bedrijven en burgers hebben een grote of kleinere knop om aan te draaien.

“Die verschillende schalen gelden ook voor verdroging. Het gaat van een regenton in de tuin tot het beter bergen en vasthouden van gigantische hoeveelheden water. »

Herman Kasper Gilissen

(Arnhem, 1982) volgde van 2001 tot 2007 de studie Nederlands staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Utrecht. Tijdens een tweejarige onderzoeksmaster specialiseerde hij zich in het omgevingsrecht, in het bijzonder het waterrecht. Hij promoveerde in 2013 in Utrecht op het onderwerp 'verantwoordelijkheden voor klimaatadaptatie in het Nederlandse waterbeheer'. Sindsdien bleef Herman Kasper verbonden aan het departement Rechtsgeleerdheid, sinds 2022 als universitair hoofddocent Omgevingsrecht aan het Utrecht University Centre for Water, Oceans and Sustainability Law.

» Je hoeft bovendien geen drinkwater te gebruiken waar dat niet nodig is, bijvoorbeeld bij het koelen van daken van stallen, of het wassen van tractoren. We moeten in de volle breedte bewuster bezig zijn met problemen rondom waterschaarste en — gebruik, en daar draagt iedereen verantwoordelijkheid.”

Politieke en morele kant

En hoe zit het met de verantwoordelijkheid van wetenschappers? Ben je als wetenschapper wellicht ook een soort activist?

Seline: “Op een bepaalde manier zou je ons zo wel kunnen zien. Het is misschien zelfs onmogelijk om geen activist te zijn. Want door aandacht te vestigen op specifieke problemen en oplossingsrichtingen, nemen we een standpunt in. En zodra je een standpunt inneemt, zit er een politieke of morele kant aan.

“Jarenlang werd het belang van de oceanen in brede duurzaamheidsprocessen genegeerd. En nog steeds moeten mensen worden overtuigd van de sleutelrol die de zee speelt als het om duurzaamheid gaat en van de noodzaak om beheersregels overeen te komen. Oceanen helpen de temperatuur stabiel te houden door toenemende hitte uit de atmosfeer te absorberen en zijn de

**“Als ik daardoor
het stempel
activist krijg,
vind ik dat
prima”**

belangrijkste ‘gootsteen’ voor broeikasgassen. Ik zie het als mijn taak om mensen daarvan bewust te maken. Als ik daardoor het stempel activist krijg, vind ik dat prima.”

Herman Kasper: “We zijn in zekere zin inderdaad best activistisch, maar wel goed geïnformeerd en beargumenteerd. De vraag die ten grondslag ligt aan al ons onderzoek is: op welke manier kan het recht, en in het verlengde daarvan het beleid, bijdragen aan het oplossen van de grote problemen van de toekomst? Het vraagt om creativiteit en de capaciteit om buiten bestaande kaders te denken.”

Seline: “Omdat duurzaamheidstransities zo essentieel zijn voor de toekomst, moeten we jonge mensen opleiden. We zijn daarom

Seline Trevisanut (Agen, 1979) is sinds 1 februari 2018 hoogleraar internationaal recht en duurzaamheid. Zij kwam naar Utrecht in 2012 als 'Marie Curie Fellow' en ontving in december 2014 een ERC Starting Grant voor haar project 'Sustainable Ocean.' Voor zij naar Utrecht kwam, deed Seline onderzoek en gaf ze onderwijs aan onder meer Columbia University, European University Institute, UC Berkeley, en de universiteiten van Cagliari, Milaan en Trento. Zij studeerde rechten aan de Universiteit Parijs 1 Panthéon-Sorbonne en promoveerde aan de Universiteit van Milaan. Seline is verbonden aan het Utrecht Centre for Water, Ocean and Sustainability Law.

gestart met een nieuw masterprogramma gericht op duurzaamheid en recht in Europa. We benadrukken hiermee het grote belang van de rol die het recht speelt in duurzaamheidstransities. Waar creëert het recht problemen en hoe lossen we die op? Waar biedt het kansen en hoe benutten we die?"

Eén schakeltje in de machine

Herman Kasper: "Utrecht is de enige Nederlandse universiteit met een gespecialiseerd onderzoekscentrum op gebied van water en duurzaamheid, met leerstoelen waterrecht en internationaal recht van de zee, en met zoveel langdurig opgebouwde kennis op dit vakgebied. Over de hele breedte is er in Utrecht veel expertise op het gebied van water, klimaat en duurzaamheid. Niet alleen juridisch, maar vanuit talloze vakgebieden. En dat moet ook. Recht is maar één schakeltje in de machine. De infrastructuur voor interdisciplinaire samenwerking is uitstekend bij de Universiteit Utrecht. En ook daarbuiten wordt het steeds beter, mede door onze strategische kennisalliantie met de universiteiten van Eindhoven en Wageningen en het UMC Utrecht."

Seline: "Ook internationaal werken we samen met heel uiteenlopende partners — niet zelden in processen van cocreatie. Denk aan: andere onderzoeksinstituten, beleidsmakers, de VN, denktanks, de EU, bedrijven, de Nederlandse overheid, internationale organisaties. We doen ook echt ons best om in contact te blijven met al onze stakeholders."

"Utrecht is denk ik wel koploper in het samenwerken met maatschappelijke partners en heeft daarmee veel directe maatschappelijke impact", meent **Herman Kasper**. "We vinden het enorm belangrijk dat onderzoek niet alleen in vaktijdschriften verschijnt, maar ook anderen bereikt en daadwerkelijk wat oplevert. Dus geen eindeloze stoffige theoretische verhandelingen, maar bruikbaar onderzoek waar partners en de maatschappij wat aan

hebben. Met deze *mindset* willen we ook jonge mensen opleiden; ze naast kennis ook een kritische houding en vaardigheden bijbrengen, door ze aan de slag te laten gaan met echte vragen uit de praktijk zodat ze onder meer leren adviseren en professioneel om te gaan met opdrachtgevers."

Goede hoop

Seline: "Weten dat wij goede juristen aan het opleiden zijn die straks op verschillende bestuur- en beheerniveaus aan duurzaamheidsvraagstukken kunnen werken, stemt optimistisch. En als we ons samen met onze partners blijven inzetten voor duurzaamheid over de hele breedte, heb ik goede hoop voor de toekomst. Maar er moet nog wel veel gebeuren."

Herman Kasper: "Op het vlak van waterkwaliteit ben ik iets pessimistischer. Dat we de normen niet halen heeft gevolgen voor de economie, de kwaliteit van het ecosysteem, de biodiversiteit en onze gezondheid. Maar het positieve van dit soort problemen is dat erin geïnvesteerd wordt, dat we ermee bezig zijn. En gelukkig zijn er op veel thema's ontwikkelingen in beleid, regelgeving en maatschappelijk debat die wijzen in de goede richting." ◀

**“Belangrijk dat
onderzoek niet
alleen in
vaktijdschriften
verschijnt, maar
ook anderen
bereikt”**

A photograph of two women standing in a field. The woman on the left has dark curly hair and is wearing a dark blue blazer over a white top with a necklace. The woman on the right has short grey hair and is wearing a red zip-up jacket over a dark top and jeans. They are both smiling. In the foreground, there are out-of-focus willow branches with yellow catkins. The background shows a green field, a wooden fence, and a line of trees under a clear blue sky.

EÉN GROOT LIVING LAB

De knop moet om ... en niet alleen die van de verwarming

Blik naar binnen

Om een betere wereld en een duurzame samenleving mede vorm te geven werkt de Universiteit Utrecht in haar onderwijs en onderzoek aan duurzame oplossingen met impact. Maar hoe staat het met de eigen bedrijfsvoering qua duurzaamheid? Het doel voor 2030: klimaatneutraal, zero waste en meer biodiversiteit.

tekst **Ulrike Schmidt**
beeld **Ivar Pel**

Lysanne van der Lem (MSc)

geeft leiding aan de Sustainability Office van de Universiteit Utrecht. Lysanne studeerde Bio-medische wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen en behaalde aan de Universiteit van Amsterdam een master in Life Sciences en een master in Applied Science and Stakeholders-management.

Om erachter te komen hoe duurzaam de universiteit op dit moment is, ging Illuster op bezoek bij Lysanne van der Lem, manager Sustainability

Office, en bij Dorinne Raaimakers, project-leider Biodiversiteit bij hetzelfde organisatieonderdeel. Illuster sprak beiden in de Green Office (*what's in a name?*). Je weet wel, dat 'kantoorje achter het Alumni Office met al die planten'.

Aanjagers van duurzaamheid

De Sustainability Office, een afdeling van tien fulltime arbeidsplaatsen, aangevuld met stagiaires en vrijwilligers, wil het vliegwieltje zijn voor duurzaamheid aan de universiteit en wil zich op drie manieren doen gelden. Om te beginnen van onderop: zo veel mogelijk mensen betrekken en luisteren naar ideeën. Daarvoor is de Green Office er, met hoofdkantoor in het hart van het Utrecht Science Park, aan de Heidelberglaan. Het is er licht en ruim en de thee is er lekker (en duurzaam!). Studenten en medewerkers kunnen binnenlopen en hun duurzame ideeën bespreken. Overigens komt er in 2023 een fonds voor financiële steun aan impactvolle initiatieven. Bovendien heeft de Green Office straks in alle faculteiten satellietteams, die bestaan uit studenten en medewerkers. "We hebben de afgelopen jaren gemerkt dat er hier veel

mensen rondlopen die intrinsiek gemotiveerd zijn om de universiteit duurzamer te maken", vertelt Dorinne tevreden. "Ja, dat vond ik mooi om te zien toen ik hier jaren geleden kwam werken. Dat is echt niet bij elke organisatie het geval", vult Lysanne aan. Die zaadjes koesteren ze maar al te graag.

Dan is er de experimentele manier. De hele campus als proeftuin. Er zijn in totaal 21 living labs voor duurzame ontwikkeling van de universiteit, zogenaamde UULabs. Studenten, onderzoekers en maatschappelijke partners experimenteren er samen in live scenario's om uit te zoeken hoe de universiteit duurzamer kan. Eén voorbeeld is het Van Unnik-gebouw, dat na vijftig jaar toe is aan een grondige herontwikkeling, zoals dat heet in vastgoedjargon. De onderzoeken betreffen onder meer zonne-energie, biobased bouwmaterialen en gedragspsychologie. Alle UU Living Labs kennen een wetenschappelijke aanpak, zijn innovatief en experimenteel. Dus succes is niet per se gegarandeerd, meer kennis wel.

De laatste pijler van de Sustainability Office is het samenbrengen van alle activiteiten rondom verduurzaming in de bedrijfsvoering. De office zorgt dat alle activiteiten worden gemonitord en dat de universiteit meetbare doelen hanteert. "We zijn een grote organisatie aan het voorfront van het maatschappelijke debat over duurzaamheid", zegt Lysanne. "Dan moet je voor je eigen organisatie ook een duidelijke visie hebben op verduurzaming. *'Practise what you teach'*." Duurzaamheid is ingebed in het strategisch meerjarenplan van de universiteit. Iedereen kan het lezen en zo nodig het College van Bestuur ter verantwoording roepen. In de jaarlijkse »

‘Je moet voor je eigen organisatie een visie hebben op verduurzaming’

Dorinne Raaimakers startte haar loopbaan aan de Universiteit Utrecht in een multidisciplinair team dat onderzoek deed naar de ontwikkeling van duurzaam beheer van tropisch regenwoud. Zij combineert nu als projectleider Biodiversiteit bij de Sustainability Office haar managementervaring binnen de universiteit met haar expertise als bioloog.

» Duurzaamheidsmonitor publiceert de Sustainability Office de voortgang van alle inspanningen op het gebied van duurzaamheid.

Draait het vliegwiel al?

“De bermen en grasvelden, samen tien procent van het oppervlak van het Science Park, worden sinds vorig jaar ecologisch beheerd. Het gras groeit lang en zal meer bloeiende planten en insecten huisvesten. Dit gaat de versnippering van de landschapselementen tegen en zorgt voor natuurverbindingen binnen het Utrecht Science Park. Het park is aan drie kanten omgeven door natuurgebieden en landgoederen. Door een groene corridor te maken tussen Landgoed Oostbroek en Fort bij Rhijnauwen bijvoorbeeld, creëren we een ecologische verbinding van 1,6 kilometer lengte, een toekomstig walhalla voor allerlei inheemse planten en dieren.” Hier zijn ook de foto’s op deze pagina’s gemaakt.

“We hebben bereikt dat biodiversiteit stakeholder is geworden”, zegt Dorinne. Ze bedoelt dat de universiteit bij nieuwe gebiedsontwikkelingen rekening houdt met hoe je biodiversiteit kan versterken en herstellen. En er is een biodiversiteitsraad van eigen wetenschappers die hun expertise inbrengen op het gebied van de bedrijfsvoering. “Het verkleinen van de ecologische voetafdruk van de universiteit

is ook een manier om de druk op de biodiversiteit elders in de wereld te verkleinen”, aldus Dorinne.

Een ander praktisch voorbeeld uit 2022 is de campagne ‘Zet de knop om’ die ook heel 2023 nog loopt. Het doel is vijftien procent energiebesparing op jaarbasis. Dus de verwarmingsknop staat letterlijk lager, bijna alle geschikte daken liggen al vol met zonnepanelen, buitenverlichting is vervangen door ledlampen en gaat bovendien ’s nachts uit en nog veel meer. Een nieuw beleidsinitiatief is het duurzaam-reizenbeleid: onder de zevenhonderd kilometer afstand wordt niet meer gevlogen tenzij de reis langer duurt dan acht uur.

Tijd voor debat én actie

Wat betreft klimaatverandering gaat het om de cumulatieve hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer. Dus hoe sneller minder uitstoot, hoe beter. De knop moet om, ook bij de universiteit. “We nemen wel een standpunt in en laten ook zien waar het moeilijk wordt. We willen hoe dan ook een goede relatie met alle betrokkenen, ook met degenen die kritisch zijn zoals University Rebellion en Scientists4Future. De universiteit is één groot living lab.” ◀

Wil je meer weten? Kijk op uu.nl/organisatie/duurzame-uu

Werken op het dak van de wereld

tekst & beeld **Walter Immerzeel**

“Ik ben op onderzoeksexpeditie hoog in de Himalaya, bij Rara Lake – het grootste zoetwatermeer in Nepal. Dagenlang schudden we met tien kilometer per uur in de jeep tot we het meer bereiken. Onderweg installeren we weerstations en bodemvochtsensoren. Tijdens onze reis worden we ondergedompeld in een enorme variatie aan landschappen en klimaatzones.

Tijdens onze huwelijksreis in 1999 wandelden mijn vrouw en ik vier maanden lang door de Himalaya. Dat was het begin van onze lange en hechte connectie met Nepal, de machtige Himalayatoppen en de Nepalese bevolking. We woonden en werkten er twee jaar in 2003 en 2004 en daarna volgden vele onderzoeksexpedities. Ik doe onderzoek naar de effecten van klimaatverandering op de watercyclus in het hooggebergte, in het bijzonder de Himalaya. Je kunt daar computermodellen voor gebruiken of satellietbeelden, maar de enige echte manier om te begrijpen hoe het systeem werkt, is om metingen te doen in de bergen en die te combineren met andere methoden.

Eerder tijdens deze expeditie doorkruisten we het laaggelegen deel van het immense stroomgebied van de Karnali-rivier. Ik doe dit met een promovenda die onderzoekt hoe veranderingen van het land-

“Mijn hechte connectie met Nepal begon tijdens mijn huwelijksreis in 1999”

gebruik en klimaatverandering samen de watertoevoer naar Bardia National Park in de laagvlakte laten veranderen.

Dat onderzoek is deel van het *Save the tiger!*-project waarbinnen ecologen, sociologen, hydrologen en geologen samenwerken om veranderingen van het leefgebied van de tijger in het nationaal park te begrijpen.

Het is een bewogen trip, met in één van de eerste nachten een aardbeving met het epicentrum op enkele tientallen kilometers afstand. Maar het is ook een droom om de ene dag omringd te zijn door tijgers, krokodillen en tropische vegetatie in de laagvlaktes en een paar dagen later omgeven te zijn door de hoogste besneeuwde bergen van de wereld die essentieel zijn voor de watervoorziening van mens en dier.” «

Walter Immerzeel

studeerde Milieukunde en promoveerde in 2008 bij het departement Fysische Geografie van de Universiteit Utrecht. Als hoogleraar berg-hydrologie onderzoekt hij de gevolgen van klimaatverandering voor gletsjers in Azië en de beschikbaarheid van water voor de miljoenen mensen die stroomafwaarts wonen. Walter kreeg onder meer een Veni en Vidi Beurs van NWO en de prestigieuze Macelwane medal van de American Geophysical Union.

2004

Master Culturele antropologie en Master Rechten aan de Universiteit Utrecht

2011

Doctoraat Rechten aan Columbia Law School (JSD*), in 2019 gepubliceerd als *When Protest Becomes Crime: Politics and Law in Liberal Democracies*

“Ik wil de wereld anders inrichten”

“Ik begon met Antropologie vanuit de wens de wereld beter te begrijpen en anders te kunnen inrichten”, vertelt Carolijn Terwindt. Na ook nog een studie Rechten werd zij mensenrechtenjurist, kunstenaar en activist. In haar huidige banen voor de Ambassade van de Noordzee en de Clean Clothes Campaign combineert ze intellectuele uitdaging met het contact van mens tot mens.

Op school was Carolijn Terwindt meer een bèta, ze wilde puzzelen aan problemen. Ze heeft zelfs nog even een studie Wiskunde geprobeerd. Het werd toch Culturele antropologie. Omdat ze dat vrij theoretisch vond, ging ze Rechten erbij doen. “Dat vond ik wel concreet en toepasbaar. Ik was bovendien altijd al gefascineerd door conflicten en heb me gespecialiseerd in strafrecht en criminologie.” Tijdens haar stage voor Culturele antropologie in India bij de Bhasha Research and Publication Centre merkte Carolijn hoe graag ze onderzoek deed. “Vervolgens stuitte ik bij mijn afstudeeronderzoek in Chili op de vraag hoe het strafrecht functioneert ten tijde van conflict. Recht wordt altijd aangetrokken als iets objectiefs terwijl het heel erg onderhevig is aan interpretatie. Dat gaf mij de aanzet rich-

tekst
Ulrike Schmidt
beeld
Bas van Hattum

2012

tot 2019 senior juridisch adviseur bij het *European Center for Constitutional and Human Rights* (ECCHR) in Berlijn;

2019

reis naar Pakistan en India, artist in residence

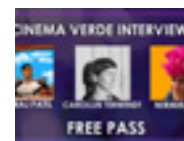

2021

Artist in Residence op Ruigoord; hoorspel *Huilen bij Vreemden* op kunstfestival SchoK in Schoorl; strategisch adviseur bij *Clean Clothes Campaign*

2022

Projectleider bij de Ambassade van de Noordzee; korte film *Free Pass* over de impact van toerisme op Goa wordt vertoond op het *Cinema Verde Environmental Film Festival*

ting mijn latere promotieonderzoek. Deze onderzoeksperiodes hebben mij ook politiek gevormd.”

Van wetenschap naar activisme

Ondertussen kriebelde die promotie. Dus haalde ze haar JSD* aan Columbia Law School met onderzoek naar wanneer en hoe protest strafbaar gemaakt en strafrechtelijk vervolgd wordt in een liberale democratie. Na jaren van wetenschappelijk werk koos Carolijn bewust voor een ander spoor. “Ik wilde directer bijdragen aan verandering. Dat kon in mijn baan voor het European Center for Constitutional and Human Rights in Berlijn. Daar kwamen mijn studies en onderzoekservaring perfect samen. Ik heb onder andere rechtszaken gevoerd tegen internationale bedrijven voor betere werkomstandigheden in hun productielanden. Met dat werk wilde ik echt bijdragen aan verandering van het economische systeem. Vooral de samenwerking met fabrieksarbeiders, lokale boeren en plantagearbeiders vond ik persoonlijk bevredigend.” Met verve streed ze er ruim zeven jaar voor een betere wereld. Maar na al die jaren ging het rechtswerk haar niet ver genoeg. In 2019 zei Carolijn haar baan op. Op zoek naar radicalere alternatieven.

Van hoofd naar hart

De nieuwe vrijheid bracht haar op reis. In 2019 werd Carolijn een tijdje *artist in residence* in Karachi (Pakistan). Ze musiceerde er met Pakistani en begon met schilderen. In 2020 volgde nog een *artist residency* in Goa (India). Daar draaide ze de korte film *Free Pass* over de impact van massatoerisme en de rampzalige gevolgen van de klimaatverandering voor de mensen in Goa. Daarna volgden er nog kunstprojecten in Berlijn en op Ruigoord. Wat heeft de artistieke uitstap haar gebracht?

“Voor iedere nieuwe stap had ik de stap ervóór nodig”

“In mijn academische en juridische werk gaat het heel erg om het intellect. In mijn kunst zoek ik het gesprek op van mens tot mens. Ik wil niet alleen vechten tegen de dingen die niet werken of schadelijk zijn. Ik wil ook zelf bijdragen aan een samenleving zoals ik me die wens, waar andere waarden leven.” Nu werkt Carolijn onder andere voor de Ambassade van de Noordzee aan

een Europees netwerk van onderzoekers en kunstenaars die op zoek zijn naar manieren om waterlichamen en het leven in zeeën en rivieren te vertegenwoordigen. Wat wordt haar volgende stap? “Dat weet ik nog niet. Voor iedere nieuwe stap had ik de stap ervóór nodig. Nu begin ik net met een opleiding Taoïsme — de weg naar de wijsheid. Dat vond ik als kind al nastrevenswaardig.” «

* JSD Juris Scientiae Doctoris, een term die velen niet kennen, maar wel de officiële titel voor een promotie in de rechten.

Nieuwsgierig geworden naar het diverse werk van Carolijn?

- Hoorspel *Huilen bij Vreemden* — carolijnterwindt.wordpress.com/performance/huilen-bij-vreemden
- Actie met Kunstcollectief Peng! — youtube.com/watch?v=vV4gg74Y4iU&t=378s
- Korte film *Free Pass* in Goa — vimeo.com/503836702/0f659c367d
- Artist residency in Karachi — vaslart.org/jamming-in-karachi
- Chris van der Borgh en Carolijn Terwindt (beide UU): *NGO's under Pressure in Partial Democracies*.

Waarden en woorden voor de transitie

Een beter milieu begint bij jezelf- *reflectie*

“In de jaren zeventig lagen de feiten op tafel. We wisten dat de uitputting van de aarde een groot probleem was en wat er moest gebeuren om het tij te keren. Waarom gebeurde er zo weinig?” Dat vragen studenten aan **Liesbeth van de Grift**, hoogleraar ‘Internationale geschiedenis in relatie tot het milieu’. Het is een cruciale vraag om over na te denken, vindt ze. “Ook om te voorkomen dat we over twintig jaar precies dezelfde vraag stellen over deze tijd.”

tekst **Maarten Post** beeld **Ed van Rijswijk**

**“Het woord crisis
signaleert dat we
een kritiek punt
bereikt hebben”**

“Dat milieuorganisaties nu als stakeholders beschouwd worden, is pas van de laatste decennia”

A

an de Universiteit Utrecht werken klimaatwetenschappers die gletsjers en zeespiegelstijging onderzoeken en meeschrijven aan

VN-klimaatrapporten. Andere onderzoekers werken aan oplossingen, zoals alternatieve energiebronnen, of onderzoeken hoe beleid maatschappelijke transitie kan bevorderen. Om de klimaatcrisis te begrijpen moeten we echter ook kijken naar onszelf. Naar de cultuur die de crisis voortbrengt en die maakt dat onze destructieve omgang met de natuur gereproduceerd wordt. Naar de factoren die verandering mogelijk maken of belemmeren. En naar welke waarden leidend (zouden moeten) zijn in de transitie. En dan helpt een historisch perspectief, vindt Liesbeth van de Grift. Al is het maar om te zien dat onze huidige referentiekaders, hoe we nu denken, geen vaststaand gegeven is. Ze wil de historisch verankerde ideeën blootleggen die ten grondslag liggen aan de huidige debatten. “Want de begrippen die we gebruiken — onze denkkaders of vertogen —, die geven de wereld mede vorm.”

Van de Grift richt zich in haar onderzoek op de beleidsterreinen van milieu, consumentenbescherming, landbouw en rurale ontwikkeling en kijkt hoe de relatie tussen overheden, experts, ngo's en burgers zich in de loop van de tijd ontwikkelde. Ze heeft grote interesse in maakbaarheidsdenken

en de gevolgen daarvan en verdiepte zich onder meer in de vestiging van communistische regimes na de Tweede Wereldoorlog, interne kolonisatie in Europa en de ontwikkeling van landbouwbeleid. Vandaaruit is ze zich gaan richten op de geschiedenis van belangenvertegenwoordiging.

Telkens weer blijkt: de ideeën over wiens belangen ertoe doen veranderen. En woorden die gebruikt worden, hebben impact. Wie er mogen meepraten over beleid is in de loop der tijd sterk veranderd. Dat milieuorganisaties nu als *stakeholders* beschouwd worden, is pas van de laatste decennia. Hetzelfde geldt voor ideeën over wie verantwoordelijkheid draagt en welke oplossingen geschikt zijn. In haar oratie gaf Van de Grift het voorbeeld van de overheidscampagne *Een beter milieu begint bij jezelf*. Een hele generatie is ermee opgegroeid. In de verandering van consumptiegedrag zou de sleutel liggen voor de oplossing van milieuproblemen. Van de Grift: “Afval scheiden, minder energie verbruiken en duurzame kattenbakvulling: ‘iedereen doet wat’ en zo komen we er wel. Alleen; zo kwamen we er niet!”

Het is belangrijk om dit soort *frames* te herkennen, omdat er verschillende wereldvisies aan ten grondslag liggen. Een supermarkt zegt dan bijvoorbeeld niet te kunnen voorspellen of de stapelkorting op vlees blijft bestaan. De leiding zegt te ‘luis-

teren' naar klanten en 'te voelen waar de behoefte ligt' onder het motto 'We zijn er om keuze te bieden aan de klant.' In zo'n visie is de consument aan zet en stelt het supermarktconcern zich afwachtend op. Daar tegenover staan voorstanders van 'true pricing', die willen dat de schade aan mens en milieu doorberekend wordt in de

prijs van producten. Zij vinden dat bedrijven te makkelijk de verantwoordelijkheid kunnen afschuiven. In hun optiek is de consument iemand die best zou willen bijdragen aan verduurzaming, maar door het prijsstelsel belemmerd wordt.

“Als er iets is dat geschiedenis laat zien, is het dat grote veranderingen vaak onverwacht plaatsvinden”

“Wie de consument is en hoe diens belang gedefinieerd en begrepen wordt, verschilt dus nogal”, aldus Van de Grift. “Dat verschil opmerken, is belangrijk. Want welke opvatting, welk frame dominant is in politieke en maatschappelijke discussies, bepaalt ook in welke richting de oplossingen gezocht zullen worden. Moet de

consument statiegeld betalen, zeg maar, of krijgt het bedrijfsleven een plastictaks opgelegd.”

Van de Grift bestudeert wanneer zulke ideeën ontstaan en hoe ze dominant worden. Soms probeert ze zelf ook invloed uit te oefenen. Zo riep ze in 2020 als lid van de Utrecht Young Academy samen met andere leden de universiteit op om duurzame ambities te versnellen, een *Climate Action Pledge* te ondertekenen en onomwonden te stellen dat er sprake is van een klimaatcrisis. “Daar was het College van Bestuur toen nog niet helemaal aan toe, maar dat is inmiddels aan het veranderen”, stelt Van de Grift vast. Ze is daar blij mee. Want opnieuw: woorden doen ertoe. En waar het woord crisis de laatste tijd wel wat lijkt te devalueren omdat het te pas en te onpas gebruikt wordt voor allerlei problemen, is wetenschappelijk aangetoond dat het met betrekking tot het klimaat cruciaal is dat we nú de opwarming een halt toe roepen. Van de Grift: “Het woord crisis signaleert dat we een kritiek punt bereikt hebben. Utrechtse wetenschappers laten zelf zien dat de systeemtransitie niet snel genoeg gaat. We wilden de universiteit oproepen om de eigen organisatie kritisch tegen het licht te houden: wat doen we op het terrein van onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering; hoe worden we gefinancierd? Is dit voldoende om het label *agent of change* waar te maken? Dat gaat dus verder dan afstappen van plastic flesjes en de temperatuur lager zetten. Dat betekent ook: nadenken over wat rechtvaardig en juist is. De geschiedenis van exploitatie onderzoeken. De universiteit zien als actor in het systeem dat ons gebracht heeft waar we nu staan. Veel beter naar onze studenten luisteren ook. Hun ideeën en vragen serieus nemen en ze met hun eigen nieuwe denkkaders aan het onderzoek laten bijdragen. We hebben ze nodig!”

Mede-historica Beatrice de Graaf schreef recent een column in NRC onder de titel: ‘Die systeemtransitie voor het klimaat, is dat niet gewoon een heuse revolutie’. ►

“Zijn dit nog steeds bruikbare en relevante kaders om de wereld om ons heen te begrijpen?”

Liesbeth van de Grift

is hoogleraar Internationale Geschiedenis in relatie tot het milieu. Ze studeerde Moderne geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en de Freie Universität Berlin, behaalde in 2009 haar PhD in Utrecht, was vervolgens verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen en keerde in 2015 terug naar Utrecht. In 2010 was ze 'visiting professor' aan de University of California, Los Angeles; in 2017 aan het Europees Instituut in Florence. Ze heeft het initiatief genomen tot oprichting van het [Centre for Environmental Humanities](#). Ze was keynote speaker bij de viering van de afgelopen Dies Natalis van de Universiteit Utrecht.

» Zij wees erop dat omwentelingen van de omvang die nu nodig zijn in de geschiedenis niet zonder slag of stoot gingen, en schreef: “Bij deze crisis is bijna iedereen schuldig en heeft wat te verliezen. Iedereen is bang voor de revolutie. En daarom leiden we liever de aandacht af van het echte drama door elders kleine crisiswolkjes op te blijven schoppen.” Van de Grift kan zich daar wel in vinden. Het is gigantisch wat er moet veranderen. Heel lang is de vraag gesteld: wie betaalt de rekening? We wilden er niet aan dat ‘niet alles kan’. Er moeten ook zoveel machtsverhoudingen en gevestigde belangen op de schop.”

“Ik heb er ook wel eens een hard hoofd in”, zegt Van de Grift. “En toch... Wanneer je kijkt naar vervuiling is er ook veel gereguleerd en verbeterd sinds de jaren zeventig. We zien recent ook dat de rechterlijke macht een rol pakt. Kijk naar de stikstofuitspraken of de Urgenda-zaak. Als er iets is dat geschiedenis laat zien, is het dat grote veranderingen vaak onverwacht plaatsvinden. Terugkijkend is dan de opeenstapeling van handelingen en gebeurtenissen belangrijk. Er zijn veel voorbeelden van veranderingen die begonnen met een radicaal idee over wat aanvankelijk onvoorstelbaar leek in de ogen van tijdgenoten, maar wel werkelijkheid is geworden. Neem democratie, de afschaffing van slavernij of het vrouwenkiesrecht.

“Het is daarom ook een spannende tijd om onderzoek te doen. Ik zie dat veel mensen zich vragen stellen, zeker ook studenten. En dat hierbij steeds vaker breed en multidisciplinair gedacht wordt. Zo wordt onderzocht waar het idee vandaan komt dat economische groei een voorwaarde is voor ons bestaan. Of hoe mensen zich in het denken buiten de natuur geplaatst hebben in plaats van zich er als onderdeel van te zien – in elk geval in dit deel van de wereld. Dat verklaart wellicht waarom we ons niet voldoende bewust zijn van de gevaren die dreigen voor de planeet en haar bewoners — en voor de ongelijk verdeelde blootstelling daaraan. *De Environmental Humanities*

zijn een heel snel ontwikkelend veld, waarbij geesteswetenschappers samenwerken met bijvoorbeeld natuurwetenschappers, maar ook met kunstenaars. Zeer interessant.”

Ik hoop zelf dat mijn historisch onderzoek helpt de veranderlijkheid te laten zien. Bestaande ideeën en instituties zijn niet per definitie de ‘beste’, puur omdat ze dominant zijn gebleken. Ze zijn het product van een lang doorwerkende geschiedenis. Door hun tijdgebondenheid te laten zien, hoop ik bij te kunnen dragen aan zelfreflectie, individueel en ook collectief. Zodat we ons als samenleving kunnen afvragen: zijn dit nog steeds bruikbare en relevante kaders om de wereld om ons heen te begrijpen en het maatschappelijk leven te ordenen? Die noodzaak tot reflectie geldt wat mij betreft ook voor de universiteit. Daarom ben ik blij dat de klimaatcrisis centraal staat tijdens de Dies van de Universiteit Utrecht. Ik hoop dat dit bijdraagt aan kritische zelfreflectie, die aanzet tot verandering.”◀

SHARING DAYS

Een week van ontmoeting en inspiratie

De Universiteit Utrecht en het Utrechts Universiteitsfonds werken aan een betere wereld voor morgen. Dat doen we door complexe vraagstukken te onderzoeken, denkers en doeners te verbinden en ruimte te bieden aan studenten en alumni om zich te ontwikkelen. Maar dat kunnen we niet alleen. Daar hebben we de universitaire gemeenschap — dus ook de alumni — hard bij nodig! Samen delen we kennis, geven we tijd en geld om dit elke dag weer te realiseren.

Van 5 tot en met 10 juni vinden daarom de Sharing Days plaats. Een week die volledig in het teken staat van bijzondere ontmoetingen op inspirerende plekken en met diverse mogelijkheden om bij te dragen aan de groei en bloei van de Universiteit Utrecht.

Een greep uit het diverse programma:

- Kom het nieuwe Universiteitsmuseum testen voordat het opengaat, speciaal voor alumni met kinderen van 8–14 jaar.
- Deel jouw kennis in een citizenscience project bij de Betafaculteit.
- Of maak een poëziewandeling door de Utrechtse Binnenstad.
- Steek je handen uit de mouwen in de Botanische Tuinen
- Ga dineren in de Facultyclub met oude vrienden.

Meld je aan

Voor meer details over het programma kijk bij: www.uu.nl/sharingdays. Meld je snel aan want voor sommige programma's zijn beperkte plekken!

Blijven ontwikkelen

Nieuwe kennis ontwikkelt zich razend-snel. In je werk heb je ongetwijfeld kennis nodig die tijdens je studie niet aan bod is gekomen. Met het programma Onderwijs voor Professionals van de Universiteit Utrecht doe je actuele kennis en vaardigheden op om duurzaam inzetbaar te zijn op de arbeidsmarkt. Op basis van de laatste wetenschappelijke inzichten. Of het nu gaat om een korte cursus of een volledige master, je kunt je hele leven blijven leren aan de Universiteit Utrecht

tekst **Ulrike Schmidt**
beeld **Aad Goudappel**

Andreas van Grootheest (36)

Studie(s): 2006 tot 2010: bachelor Godgeleerdheid aan de Katholieke Universiteit Leuven, 2018 tot 2022 bachelor Biologie aan de Universiteit Utrecht

Cursus: Thematic Interdisciplinary Challenge (TIC) 'Drowning deltas' (tic-to-tic.sites.uu.nl/)

“Ik leef misschien wel om te leren”

Andreas van Grootheest studeerde na het voortgezet onderwijs theologie, in de volle overtuiging dat hij dominee zou worden. Maar in de loop van zijn studie veranderde zijn geloofsovertuiging. Halverwege zijn master stopte hij met theologie om daarna een jaar of acht vooral met zijn handen te werken: als postvoorbereider, postbode en schoonmaker. Daarnaast was hij tot kort geleden korfbaltrainer.

Waarom toch weer studeren?

“Na jaren ongeschoold werk, waarvoor ik bewust heb gekozen, merkte ik dat het me minder voldoening gaf. Ik dacht, er zit toch meer talent in me dan voor het sorteren van post?! Ik was altijd al wel een bèta, de natuur fascineert me. Vandaar biologie. Aan de Universiteit Utrecht kon ik als enige al tijdens mijn bachelor specifieke vakken over mariene biologie volgen. Bovendien was ik al ‘geland’ in Utrecht, dus het was ook makkelijk. In mijn laatste jaar had ik studieruimte over en kwam ik de TIC-cursus over ‘Drowning deltas’ tegen. Een heel relevant thema in Nederland waar ik meer over wilde leren.”

Verder kijken dan je neus lang is

Andreas' medecursisten hadden een achtergrond in onder andere natuurkunde, marine wetenschappen en geografie. “Hier werd ik als vanzelf uitgedaagd om over de grenzen van mijn vakgebied heen te kijken. Met elkaar onderzochten we voor onze externe opdrachtgever Rijkswaterstaat hoe de Nederlandse delta er over honderd jaar zou kunnen uitzien. We hebben het veel gehad over onze verhouding met de natuur. In Nederland zien we natuur als iets buiten onszelf, maar biologisch gezien is het heel logisch de mens als onderdeel van het ecosysteem te beschouwen. Maar meer nog dan over de inhoud heb ik vaardigheden geleerd. Ik hou van kennis, maar kennis vervaagd weer. Vaardigheden zijn veel moeilijker aan te leren. Daarom was die cursus zo wezenlijk. Ik hoop vooral dat ik die reflectieve houding mee kan nemen naar toekomstig werk.”

Het ontrafelen van oplossingen voor toekomstig voedsel (MOOC)

START: 4 mei 2023

DUUR: 15 uur

PRIJS: Gratis

In deze Massive Open Online Course gaan meer dan tien voedsel-onderzoekers van de Universiteit Utrecht in op de belangrijkste vraagstukken rond voedsel-consumptie. We behandelen twee samenhangende thema's: Voedseltekort en Gezonde Keuzes.

Meer info over de MOOC:
uu.nl/foodsolutions

Duurzaamheid in de biologieles

START: 3 april 2023

DUUR: Drie bijeenkomsten

PRIJS: Gratis voor docenten van U-Talent en Bètapartners, €150 voor externe deelnemers.

Welke docent biologie zoekt niet naar mogelijkheden om de nieuwsberichten rond duurzaamheid te koppelen aan wat je moet behandelen in je les? Hoe kunnen we met weinig moeite de grote vragen die leerlingen hebben aan de orde laten komen? In drie gekoppelde bijeenkomsten rond het thema duurzaamheid geven we je kennis en handvatten voor je lessen.

Ga naar uu.nl/duurzaamheidbiologie

Ook blijven ontwikkelen?

Kijk voor het volledige aanbod van Onderwijs voor Professionals op uu.nl/professionals.

Op jacht naar waterstofrecepten

Er is een stille revolutie gaande in materialenonderzoek. Toen Nong Artrith haar carrière in de natuur- en scheikunde begon, werden nieuwe chemische reacties alleen in het lab ontdekt. “Maar inmiddels zijn we dit proces sneller, veiliger en goedkoper aan het maken met computersimulaties en kunstmatige intelligentie.”

tekst **Nieske Vergunst**

beeld **Bas van Hattum**

Waterstof is een van de meest veelbelovende materialen voor de energietransitie: het kan worden gebruikt voor energieopslag en als basis voor synthetische brandstoffen. Maar er is nog werk aan de winkel, vertelt interdisciplinair materiaalwetenschapper Nong Artrith. “Waterstof wordt al gebruikt in industriële toepassingen, maar het is nog niet efficiënt en goedkoop genoeg om in te zetten in kleinere hoeveelheden, zoals in onze auto’s. Bovendien wordt de meeste industriële waterstof momenteel nog geproduceerd met fossiele brandstoffen, dus ook wat dat betreft zijn we er nog niet.”

Dat komt omdat groene waterstof niet makkelijk te maken is, legt Nong uit. “De chemische reactie is weliswaar eenvoudig: als je een watermolecuul uit elkaar haalt, krijg je één atoom zuurstof en twee atomen waterstof. Maar het is heel moeilijk om een watermolecuul in die afzonderlijke atomen te splitsen, daar is veel energie voor nodig. We kunnen dat proces vergemakkelijken met een katalysator: een ander materiaal dat helpt bij de chemische reactie. Op dit moment zijn die katalysatoren echter vaak gemaakt

“Artificial Intelligence maakt materialen-onderzoek sneller, veiliger en goedkoper”

Nong Artrith

laat zich niet tegenhouden door grenzen, zowel tussen landen als tussen onderzoeksgebieden. Na een Master natuurkunde in Thailand en een promotie in theoretische chemie in Duitsland verhuisde ze naar de VS voor onderzoeksposities bij MIT, UC Berkeley en Columbia. In 2021 begon ze bij de Universiteit Utrecht als tenure-track Assistant Professor bij het Debye Institute for Nanomaterials Science.

van dure materialen, zoals platina of iridium, dus ik wil een veel goedkopere katalysator vinden die net zo goed werkt.”

Veelbelovende recepten

Die zoektocht naar een goedkopere katalysator is een flinke puzzel. “We onderzoeken nieuwe katalysatoren op basis van goedkope materialen, zoals ijzer, koper, nikkel of zwavel”, vertelt Nong. “Maar er zijn zoveel manieren om die elementen te combineren, in verschillende hoeveelheden en onder verschillende experimentele omstandigheden zoals temperatuur en druk.”

Om te voorkomen dat er miljoenen verschillende katalysatoropties in het lab getest moeten worden, maakt Nong daarom slim gebruik van ontwikkelingen in big data en AI (kunstmatige intelligentie). Ze heeft een AI-systeem ontwikkeld dat chemische reacties kan voorspellen. “We hebben het systeem getraind met de natuurkunde en kwantummechanica van chemische reacties, plus zoveel mogelijk relevante experimentele data. Je kunt het AI-systeem nu bijvoorbeeld vragen hoe je een betere katalysator voor waterstofproductie kunt maken, en dan geeft het je een

paar veelbelovende recepten. Die moeten we nog wel in het lab testen om te zien of ze ook echt werken. Maar omdat het AI-systeem al een eerste selectie heeft gemaakt, hebben we minder mislukte experimenten. Dat maakt materialenonderzoek sneller, veiliger en goedkoper.”

Krachten bundelen

Nong heeft een heldere visie voor de toekomst van haar onderzoeksveld. “We zouden onze AI-modellen flink kunnen verbeteren door ze te trainen met zoveel mogelijk experimentele data van scheikunde-onderzoeksgroepen wereldwijd. Daarom is *open science* zo belangrijk. Ik ben er trots op dat we hier aan de Universiteit Utrecht het voortouw nemen, en ik merk de laatste tijd dat steeds meer onderzoeksgroepen zich bij deze beweging aansluiten. Mijn eigen AI-modellen en database zijn al *open access*.”

Het belang van samenwerken ziet Nong ook buiten de academische wereld. “We moeten het gesprek over duurzaamheid aangaan met onze ouders, onze neven en nichten, onze kinderen — ons hele dorp. Praat met ze over wat ze meemaken: Waarom is het zo warm? Waarom zijn er vaker overstromingen? Zo begrijpen ze eerder de gevolgen van klimaatverandering en het belang van duurzaamheid. Veel mensen hebben het gevoel dat ze zelf niets kunnen doen, of ze hebben andere dingen aan hun hoofd. Misschien moeten ze zeven dagen per week werken om hun gezin te onderhouden en hebben ze geen tijd voor activisme, of geen geld voor duurdere klimaatvriendelijke producten. Maar het is belangrijk om deze mensen te laten weten dat ze toch impact kunnen maken door te stemmen. Als we onze krachten bundelen, kunnen we leiders kiezen die de juiste beslissingen nemen.” ◀

“Ik wil zien welk effect mijn werk heeft”

Jesse Boeve (28)

haalde een bachelor Rechtsgeleerdheid en een bachelor Economie en bedrijfseconomie aan de Universiteit Utrecht. In 2020 rondde hij, ook in Utrecht, zijn Research Master in Multidisciplinaire economie af. Hij werkte een jaar als beleidsmedewerker bij het Ministerie van Sociale Zaken en is sinds 2021 Chef Bediening bij restaurant Kasvio.

Mari Pitkänen (38)

studeerde Filosofie aan de Universiteit van Turku in Finland, waar zij in 2009 haar bachelor haalde. In 2012 rondde ze aan de Universiteit Utrecht haar Master Genderstudies af. Mari deed jarenlang in verschillende restaurants in Nederland ervaring op als chef en had zes jaar lang een eigen cateringbedrijf. In 2020 ontwikkelde zij het concept voor haar eigen restaurant Kasvio. Fine-dining, maar dan volledig plantaardig.

tekst **Ulrike Schmidt**
beeld **Robin Alysha Clemens**

Toen Jesse Boeve begon te studeren droomde hij ervan CEO van een groot bedrijf te worden. Zeven jaar, twee bachelors en een master verder kwam hij er tijdens zijn eerste baan als beleidsmedewerker bij het ministerie van Sociale Zaken achter dat dit werk te abstract voor hem is. Zijn nieuwe droom is een veganistische slagerij. Daarom is hij nu in de leer bij restaurant Kasvio* van Mari Pitkänen, die honderd procent plantaardig kookt.

Waarom koos je als net afgestudeerde econoom voor werk in een restaurant? In mijn baan bij het ministerie van Sociale zaken hield ik de uitgaven binnen de ziektewet in de gaten, maar ik sprak nooit iemand die in die ziektewet zit. De echte wereld was ver weg. Ik merkte dat ik het belangrijk vind om te zien welk effect mijn handelen op mensen heeft. Tijdens mijn zoektocht naar ‘wat nu?’ dacht ik veel na. Duurzaamheid kwam bovendien als belangrijk motief en ik kreeg het idee voor een veganistische slagerij. Maar ik wil eerst meer leren over veganistisch eten en koken. Via Google stuitte ik op restaurant Kasvio. En nu zit ik in het team van Mari, die ook aan de Universiteit Utrecht heeft gestudeerd.

Welk aspect van duurzaamheid vind je belangrijk? Het begon bij mij met bewustzijn over de klimaatverandering en de impact van eten daarop. Sinds een jaar of vijf eet ik steeds meer vegetarisch en sinds afgelopen zomer nagenoeg volledig plant-

aardig. Door anders te eten vermindert de CO₂-uitstoot onmiddellijk. Als iedereen veganistisch zou eten, hebben we nog maar een kwart van alle oppervlakte nodig. Dan komt er heel veel grond vrij voor bijvoorbeeld duurzame energie en kun je in één klap een boel existentiële vragen oplossen. Daarnaast speelt voor mij de omgang met dieren een rol.

Wat vind je het leukst aan je werk? Alles wat ik doe is erop gericht dat mensen een bijzondere avond hebben. En tegelijkertijd is het idee erachter groter dan ‘lekker eten’. Als we mensen hier verrassen met hoe lekker plantaardige gerechten zijn, dan nemen ze dat mee en kan het iets betekenen. Het liefst willen we uiteindelijk dat zo veel mogelijk mensen plantaardig gaan eten omdat ze het lekker vinden.

En nu ...

Ik wil verder op de weg om plantaardig eten voor veel mensen aantrekkelijk te maken. Nieuwe, mooie dingen ontdekken, met leuke mensen zoals in dit team. En wie weet straks mijn eigen veganistische slagerij. ◀

In DUB, de onafhankelijke nieuwssite van de Universiteit Utrecht, vind je een langere versie van dit artikel waarin ook Mari Pitkänen aan het woord komt. Op dub.uu.nl lees je al het actuele nieuws en de achtergronden van de universitaire gemeenschap.

* Restaurant Kasvio bevindt zich in de Metaalkathedraal aan de Rijkssstraatweg.

***“Je hoeft niets te
missen als je
plantaardig eet”***

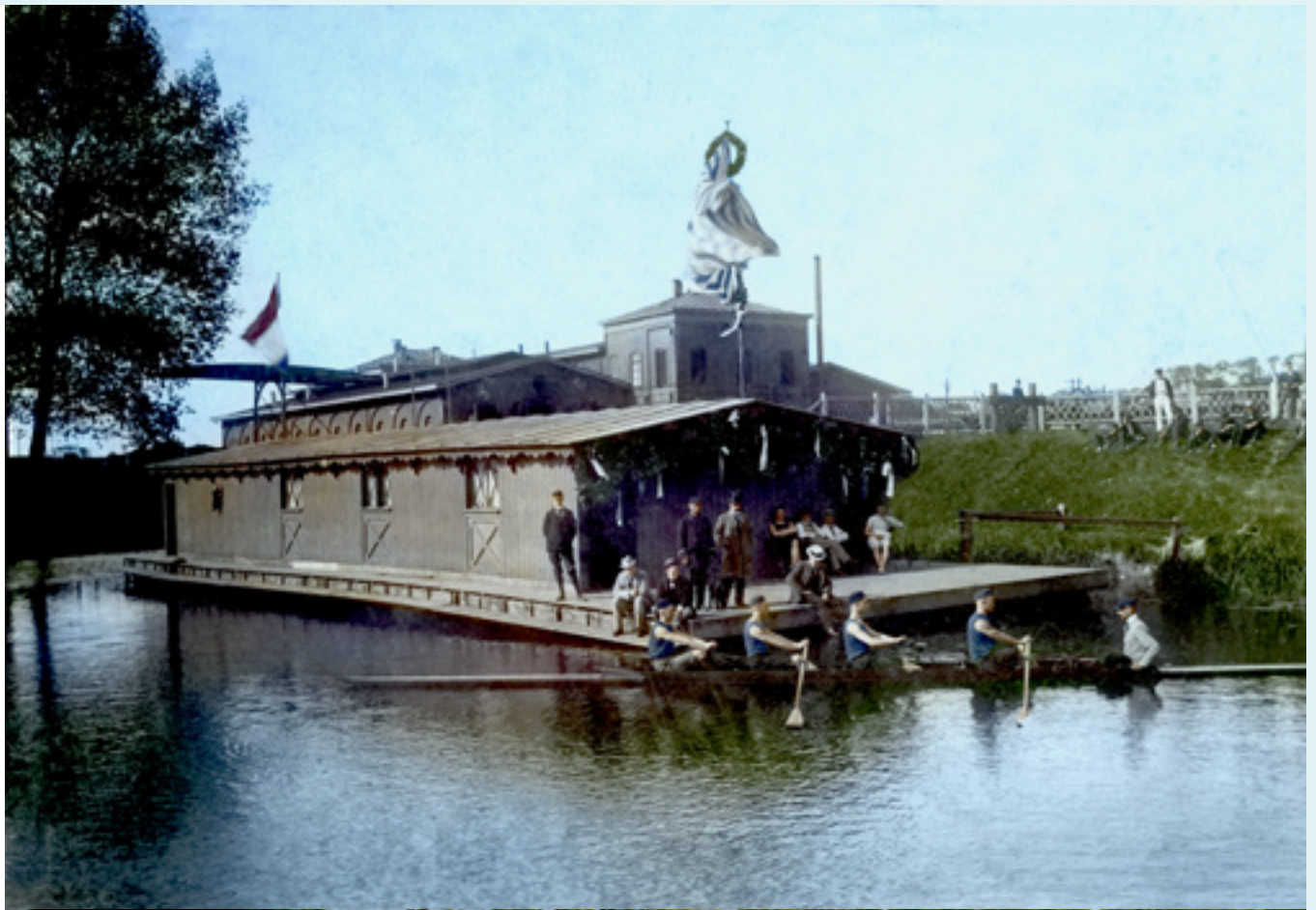
ROEIEN

Studenten Watersport

1895 Van oudsher is ‘roeien’ studentensport bij uitstek. Zo ook in Utrecht, dat maar liefst twee studenten roeiverenigingen kent — Triton en Orca — naast de burgervereniging Viking. De ploeg ‘Schering en Inslag’ van U.S.R. “Triton” wint in 1895 voor het eerst namens Utrecht de Universiteitsroeiwedstrijden, beter bekend als de Varsity. Trots poseert op de foto de winnende ploeg voor de loods aan de Kruisvaart, gelegen in de buurt van de Croeselaan. De Varsity vindt in dat jaar plaats op het Spaarne in Haarlem. Het winnen van een Varsity bezorgt de roeiers ‘eeuwige roem’ en is voor hen zelfs meer waard dan olympisch goud.

2022 Ieder jaar weer heeft Triton — de donkerblauwe roeivereniging — nieuwe aanwas van ongeveer driehonderd studenten van zowel Universiteit als Hogeschool. Na een eerste kennismaking met de roeisport volgt een periode waarin de ‘Afroeiers’ in een vaste ploeg de fijne kneepjes van het roeien leren van ouderejaarsleden. Deze periode eindigt met de ‘Afroeiwedstrijden’. Op bijgaande foto bewijzen de eerstejaarsploegen zichzelf door onderling te strijden over een afstand van 500 meter op het Merwedekanaal, met als finish de huidige loods aan de Verlengde Hoogravenseweg. De nieuwe leden dromen er vast van om over enige tijd de Varsity te winnen.

tekst Michiel Jekel
beeld Archief- en Foto-
commissie U.S.R. “Triton”

Tips

BOTANISCHE TUIN

Expositie 'Uitgelicht'

De Botanische Tuinen presenteren samen met de Vereniging van Botanisch Kunstenaars Nederland de expositie 'Uitgelicht!' over schaduwplanten. De expo licht niet alleen deze plantengroep uit, maar ook botanische kunst. In totaal zijn zo'n veertig soorten planten geportretteerd door botanisch kunstenaars en de tekeningen zijn verspreid door de Tuinen op groot formaat te vinden. Schaduwplanten staan, zoals de aanduiding al zegt, liefst wat donkerder. Dat vereist wel allerlei aanpassingen, zoals groot blad dat licht kan opvangen, het bezit van veel bladgroen, een rode onderkant van de bladeren enzovoort.

Tot en met 2 juli, van 10.00 tot 16.30 uur in de Botanische Tuin. uu.nl/botanischetuinen

FACULTY CLUB

Lustrumviering

In 2023 bestaat de Faculty Club 25 jaar. Dat wordt dit najaar uitbundig gevierd, maar de aftrap vindt al plaats op 6 april met een 'Openingsfeest vijfde lustrum'. Bezoek de website voor meer informatie over het programma: uu.nl/facultyclub

Verder is er iedere donderdag 'Domibo', en iedere eerste donderdag van de maand 'Happy Hour'. Tijdens het Happy Hour zijn de drankjes voor de helft van de prijs, de borrelhapjes worden dan aangeboden door de Faculty Club en cateraar Vineyard. Na het Happy Hour kun je nog genieten van een daghap. Reserveren voor de daghap is niet verplicht, maar wel wenselijk (zo ben je verzekerd van een tafel). Nodig vooral collega's of vrienden uit!

Lustrumopening op donderdag 6 april 2023 van 17:00 tot 22:00 uur. Iedere donderdag Domibo vanaf 17.00 uur, en iedere eerste donderdag van de maand vanaf 17.00 Happy Hour.

FILMREEKS

Science & Fiction

Het departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap en

filmhuis Louis Hartlooper Complex organiseren in mei en juni de twaalfde editie van de filmreeks Science & Fiction. Op vier avonden vertonen zij vier bijzondere films, ingeleid door wetenschappelijke onderzoekers. Na afloop kunnen bezoekers met hen in gesprek. Dit jaar is het thema 'Wie doet er mee?' De filmreeks vindt plaats op 16 en 30 mei, 13 en 27 juni 2023.

Kijk voor meer informatie op uu.nl/usbo/sciencefiction.

MUZIEK

Doctor Atomic

Het Utrechtsch Studenten Concert bestaat 200 jaar! Dat wordt gevierd met een groots project: zeven uitvoeringen van de spannende en actuele opera Doctor Atomic. In juli wordt de Werkspoorkathedraal in Utrecht omgebouwd tot festivalterrein en operatheater waar het publiek wordt ondergedompeld in het 'Manhattan Project': de ontwikkeling en proef van de eerste atoombom. De opera en het festival vertellen het verhaal over de onwaarschijnlijke inzet van betrokken wetenschappers, over hun twijfels en hun angst voor deze creatie.

13 t/m 25 juli in de Werkspoorkathedraal.
Informatie en tickets: doctoratomic.nl
Meedoen aan de crowdfundingactie? Ga naar: steun.uu.nl/project/doctor-atomic

DODENHERDENKING

Waarom komen mensen in verzet?

Wanneer komen mensen in verzet en waarom? Welke rol spelen sociale netwerken, ideeën en vaardigheden hierin? En waarom zijn sommige verzetsbewegingen principieel gewelddoos en andere juist niet? Historicus prof. Ismee Tames (Universiteit Utrecht & Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie NIOD) doet onderzoek naar de ervaringen van mensen in tijden van oorlog en massaal geweld.

Haar lezing is na afloop van de herdenking van de omgekomen leden van de universitaire gemeenschap bij het monument voor de ingang van de Aula en de stedelijke dodenherdenking op het Domplein.

Donderdag 4 mei 2023 van
20:00 tot 21:30 bij de Aula
Academiegebouw

Conferentie Pathways to Sustainability

Dinsdag 4 april, Tivoli-Vredenburg. Tussen 9.30 en 16.30 uur spreekt een aantal wetenschappers over het thema 'See the future'.

Botanische Tuin

Vanaf 1 maart is de Botanische Tuin op het Utrecht Science Park weer open, elke dag van 10.00 tot 16.30 uur. Meer informatie: uu.nl/botanischetuinen

Veritas reünie 1973

Zaterdag 21 mei vindt de jaarlijkse 'Kroonjaarreünie' van Veritas plaats voor leden die in 1973 aankwamen. Meer informatie en aanmelden kan bij Betty Daniëls: e.c.m.daniels@ziggo.nl.

University College 25 jaar

Van 8 tot 11 juni viert University College zijn vijfde lustrum met een breed aanbod aan activiteiten. Alle oud-studenten zijn uitgenodigd voor een 'home coming weekend'.

Sharing Days

Van 5 tot 10 juni workshops, rondleidingen, lezingen speciaal voor alumni, verspreid over de universiteit. Opgave en info: uu.nl/sharingdays

Kijk voor alle alumni-evenementen op
uu.nl/alumni/agenda.

Hoop in de jeugd

Shell topman Ben van Beurden maakt plaats voor de jongste CEO van Shell ooit. Brengt de 48-jarige Wael Sawan hoop op een groenere koers?

Ik denk direct terug aan mijn enige ervaring met Shell, een recruitment evenement negen jaar geleden, waar ik de Nexus Energy Game heb gespeeld. Dit is een bordspel over de relatie tussen voedsel, water en energie. Ook toen al voelde het ongemakkelijk wanneer multinationals pronkten met een duurzaamheidsagenda op een recruitmentdag. In Nexus bouwen de spelers een economie op rond een meer. Een klassiek voorbeeld van “Tragedy of the Commons”, waarbij spelers een balans moeten vinden om rond te komen met een schaarse watervoorziening.

Als fanatiek bordspelspeler stort ik me vol in het spel. Een economische optimalisatiepuzzel, waarbij je tegelijkertijd een prisoner’s dilemma uit moet spelen: Bring it on. Ik krijg een land. Ik sluit direct een verbond met een medespeler om samen het meer te kunnen claimen. Het gevolg is dat we samen de anderen de grond in concurreren. Als volleerd tiran pers ik mijn buurlanden af met de dreiging het hele meer leeg te pompen. Na drie rondes verdelen

mijn zakelijk partner en ik een enorme stapel geld voor de eindscore. Even overweeg ik om ook van hem geld achter te houden. Aardig was het niet, maar ik was gewoon even bezig met winnen.

Voor de winst maakt dat overigens niet uit. De Nexus Game kent aan het eind van het spel namelijk geen winnaar. De score zegt vooral iets over het gedrag van de spelers en wat voor effect dat heeft op de wereld. Zoals vaker bij dit soort managementspellen zijn de scores van basisschoolkinderen beduidend hoger dan die van CEO’s. Kinderen bouwen namelijk liever aan een mooie stad dan dat ze de baas spelen over een leeg meer. Het spel kent verliezers: vol schaamte concludeer ik dat ik me als een CEO gedragen heb.

Tot groot credit van de recruiter wordt mij dit aangerekend: Ik word niet uitgenodigd voor een volgende ronde. En dat stemt me dan toch weer hoopvol.

Tim Kroezen haalde in 2013 zijn BSc Life Sciences op University College Utrecht, en vervolgde met een MSc Energy Science aan Utrecht University. In 2022 won hij het Groninger Studenten Cabaret Festival.

beeld Ed van Rijswijk

